

Nijmeegs Inwonersberaad 'Nijmegen schone stad'

Bijlage raadsvoorstel inwonersberaad 'Nijmegen schone stad'

13-5-2025

Inhoudsopgave

<i>Wat is een inwonersberaad?</i>	3
De uitgangspunten van een inwonersberaad	4
<i>Waarom een Nijmeegs inwonersberaad?</i>	6
Waarom een inwonersberaad en wat levert het op?	6
<i>De vraagstelling</i>	7
De vinkjes voor een goede vraag.....	7
De vraag voor het Nijmeegse inwonersberaad 'Nijmegen schone stad'	8
<i>Kaders & mandaat</i>	9
Wat is het mandaat van het inwonersberaad?	9
Kaders voor het inwonersberaad	9
Toetsing	10
College en gemeenteraad	10
<i>Loting</i>	11
<i>Organisatie & uitvoering van het inwonersberaad</i>	13
Bijeenkomsten & programma op hoofdlijnen.....	13
Hulpmiddelen voor deelnemers	15
Communicatie	15
Onafhankelijke procesbegeleiding.....	16
Onderzoek & evaluatie	16
Wat gebeurt er na de laatste bijeenkomst?	16
<i>Planning</i>	18
<i>Begroting</i>	18
Externe kosten	18
Inschatting interne (ambtelijke) uren	19
Totale kosten	20

Wat is een inwonersberaad?

Veel Nederlandse gemeenten zijn of willen aan de slag met burgerberaden. In 2024 zijn ongeveer 30 burgerberaden uitgevoerd en inmiddels zijn er 20 afgerond. In minstens 60 gemeenten en provincies worden momenteel plannen gemaakt om een burgerberaad te organiseren.

Nijmegen heeft ervoor gekozen om de term inwonersberaad te hanteren in plaats van burgerberaad.

Een inwonersberaad is een proces waarin inwoners de overheid adviseren en helpen om besluiten te nemen. Het is een uitbreiding van de democratie waarin informatieverwerking, overleg en de uitwisseling van argumenten centraal staan.

Het inwonersberaad vervangt gekozen politici en representatieve democratie niet. Wel zorgt het ervoor dat 'gewone' mensen op een andere wijze invloed krijgen. Of er een inwonersberaad komt, over welke vraag, en wat er met de opbrengsten gebeurt, wordt meestal bepaald door de politiek.

Een inwonersberaad bestaat uit een gelote groep van ongeveer 100 tot 150 mensen. Samen vormen zij een afspiegeling van de samenleving (van een gemeente, provincie of land), waarin iedereen zich kan herkennen. Het inwonersberaad heeft een politiek mandaat. Dit betekent dat de (lokale, regionale, landelijke) politiek het inwonersberaad een opdracht of vraag meegeeft waarmee het inwonersberaad vervolgens mee aan de slag gaat. Om te zorgen dat er ook echt iets gedaan wordt met de uitkomst van het inwonersberaad, geeft de politiek van tevoren duidelijk aan hoe en wanneer de opbrengsten van het inwonersberaad worden opgevolgd. Vaak geeft de politiek kaders mee aan het inwonersberaad: de opbrengsten worden door de politiek overgenomen als ze aan bepaalde kaders voldoen. Deze kaders worden uitgelegd en bij aanvang meegegeven aan het inwonersberaad.

Ieder inwonersberaad begint met een open vraag (dus geen 'voor-of-tegen-vraag' zoals bij een referendum). Tijdens het inwonersberaad gaan de deelnemers daarover een aantal dagen in dialoog met elkaar, begeleid door onafhankelijke gespreksbegeleiders. Deelnemers krijgen informatie aangereikt, maar ze bepalen nadrukkelijk ook zelf welke informatie en deskundigen zij willen raadplegen. Zo komen ze als groep tot adviezen, die ze overhandigen aan de politieke opdrachtgever. Adviezen die aan vooraf gestelde kaders (het mandaat) voldoen, worden in principe overgenomen.

Wereldwijd blijkt dat inwoners door middel van burgerberaden tot haalbare aanbevelingen komen voor de moeilijkste problemen van onze tijd. Zonder polarisatie, mét oog voor verschillende perspectieven en de lange termijn. Zo zorgen burgerberaden voor een toekomstbestendige en toegankelijke democratie.

Bron: www.bureauburgerberaad.nl

Wat is een burgerberaad? Deze [video](#) van Bureau Inwonersberaad legt het in 90 seconden uit (scan de QR-code).

In Nederland zijn al de nodige gemeenten en provincies aan de slag gegaan met burgerberaden.

De uitgangspunten van een inwonersberaad

Elk inwonersberaad is uniek, maar er is een aantal universele uitgangspunten die essentieel zijn voor een goed inwonersberaad:

- **Commitment en mandaat.** Voorafgaand aan het inwonersberaad wordt er door het college en de raad commitment uitgesproken dat de resultaten in principe worden uitgevoerd. Hiervoor geeft het bestuur kaders mee waaronder dat de adviezen van het inwonersberaad, mits uitvoerbaar, betaalbaar, juridisch correct en gedragen zijn, worden uitgevoerd. Indien sommige adviezen niet worden overgenomen, wordt dit tijdig en publiekelijk verantwoord.
- **Onafhankelijkheid en eigenaarschap.** De raad en het college respecteren de onafhankelijkheid van het inwonersberaad. De organisatie en begeleiding van het inwonersberaad worden uit handen gegeven aan een onafhankelijke procesbegeleider. Bureau Moventem neemt deze rol op zich. Moventem heeft ervaring met het begeleiden van diverse inwonersberaden en draagt zorg voor de invulling van de uitgangspunten.

Het inwonersberaad bepaalt zelf hoe er met elkaar wordt samengewerkt, wat er wel en niet wordt gecommuniceerd over de inhoud tijdens het inwonersberaad, hoe er wordt gestemd over de opbrengsten van het inwonersberaad, en of er raadsleden, collegeleden, ambtenaren en pers aanwezig mogen zijn tijdens de bijeenkomsten. Dit noemen we ook wel de procesafspraken.

- **Open Dialoog.** Bij de opzet van het inwonersberaad wordt ervoor gezorgd dat er een betekenisvolle dialoog wordt gewaarborgd. We zorgen voor voldoende ondersteuning zijn om een kwalitatieve dialoog te waarborgen.
- **Informatie.** Deelnemers van het inwonersberaad hebben toegang tot nauwkeurige, relevante en toegankelijke informatie en expertise. Zij krijgen de kans om sprekers uit te nodigen, te horen en te bevragen. Deelnemers krijgen gebalanceerde informatie aangeboden, maar kunnen nadrukkelijk ook zelf informatie en deskundigen aanvragen.
- **Tijd.** Deelnemers krijgen voldoende tijd om zich in het onderwerp te verdiepen, informatie te wegen en geïnformeerde adviezen te formuleren, zodat recht gedaan kan worden aan de complexiteit van het voorliggende vraagstuk.
- **Veiligheid.** Het is voor alle deelnemers veilig en mogelijk om deel te nemen aan het inwonersberaad. Er zijn duidelijke spelregels, die bewaakt worden. Er zijn onafhankelijke begeleiders die de spelregels waarborgen.
- **Legitimiteit.** Deelnemers vormen een herkenbare afspiegeling van de Nijmeegse samenleving. De gemeente spant zich in om dit te bereiken door een (gewogen) loting en neemt waar mogelijk belemmeringen om deel te nemen weg.
- **Transparantie.** Het inwonersberaad wordt voor aanvang openbaar aangekondigd. Er wordt tussentijds openlijk gecommuniceerd over het proces (niet over inhoud). Na afloop van het inwonersberaad worden alle documenten en resultaten publiekelijk toegankelijk.
- **Privacy.** De organisatie van het inwonersberaad zorgt ervoor dat de privacy van deelnemers wordt gerespecteerd om hen te beschermen tegen ongewenste media-aandacht en intimidatie en om de

onafhankelijkheid van de deelnemers te behouden. Gesprekken in kleine groepen zijn besloten en verslagen worden geanonimiseerd.

Waarom een Nijmeegs inwonersberaad?

Waarom een inwonersberaad en wat levert het op?

Een inwonersberaad is een geschikt instrument voor de uitdaging waar de gemeente voor staat.

De deelnemers aan het inwonersberaad worden zodanig geloot dat zij een goede afspiegeling vormen van de gemeente. Dit zorgt ervoor dat er verschillende perspectieven, meningen en ervaringen over afval aan bod komen. Hierdoor worden alle perspectieven meegenomen in het inwonersberaad en sluiten de opbrengsten van het inwonersberaad goed aan bij zoveel mogelijk inwoners van de gemeente Nijmegen. Dit zorgt voor zo min mogelijk blinde vlekken in het nieuwe reinigingsbeleid.

Een inwonersberaad kan zorgen voor:

- Concrete input voor beleid en het creëren van begrip voor beslissingen die de gemeente neemt;
- Een democratisch zelfvertrouwen onder deelnemers – het besef dat hun stem, hun zorg, hun behoefte, hun perspectief ertoe doet;
- Beleid dat gebruik maakt van de kennis, ervaring en creativiteit in de samenleving – beleid zonder blinde vlekken met oog voor verschillende perspectieven.

De vraagstelling

Een goede vraag is cruciaal voor het succes van elk inwonersberaad.

De vinkjes voor een goede vraag

De vraag moet breed genoeg zijn om meerdere aanbevelingen mogelijk te maken, maar ook specifiek genoeg om te voorkomen dat inwoners in overbodige (detail)discussies verzeild raken. Een vraag is geschikt voor een inwonersberaad indien het voldoet aan de volgende criteria:

- ✓ Er wordt een ambitieuze en open vraag gesteld;
- ✓ De gemeente heeft bevoegdheid over het onderwerp;
- ✓ Er is brede interesse in de samenleving;
- ✓ Er moeten keuzes worden gemaakt;
- ✓ En er zijn geen duidelijke 'juiste' keuzes;
- ✓ Nieuwe benaderingen kunnen ontstaan;
- ✓ De gemeente geeft mandaat aan het inwonersberaad.

Een vraag is minder geschikt indien:

- ✗ Er een zeer technische oplossing is vereist;
- ✗ Er enkel een 'ja' of 'nee' antwoord nodig is;
- ✗ Er draagvlak gecreëerd moet worden op voorgenomen beleid;
- ✗ Er onmiddellijk actie nodig is;
- ✗ Er weinig beleidsruimte is;
- ✗ Er een gebrek is aan politiek commitment.

Hieronder een aantal voorbeelden van slechte en goede vragen:

Vertrouwen in de politiek

- ✗ Welke ideeën zijn er om de opkomst bij verkiezingen te vergroten?
- ✓ Hoe kunnen we het vertrouwen in de politiek vergroten?

Groenonderhoud

- ✗ Wat vinden inwoners van het groenbeheerplan?
- ✓ Wat vinden we het belangrijkste bij het groenonderhoud?

Onveiligheid/ straatjeugd

- ✗ Hoe moeten overlastplegers worden gestraft?
- ✓ Hoe kunnen we het veiligheidsgevoel van inwoners vergroten?

Reiniging

- ✗ Wat is het beste manier van reiniging?
- ✓ Hoe kunnen we samen, gemeente en inwoners, zorgen voor een schone stad en de natuur?

De vraag voor het Nijmeegse inwonersberaad 'Nijmegen schone stad'

In het kader van het onderwerp afval, circulariteit en het reinigingsbeleid is de concrete vraagstelling:

"Wat moet Nijmegen met en voor de Nijmegenaren doen, om te zorgen voor een schonere stad en natuur, en hoe vergroten we de betrokkenheid van de Nijmegenaren daarbij."

De scope van het inwonersberaad is breed, maar beperkt zich tot de fysieke openbare ruimte, niet zijnde bodem of lucht. We kiezen hiervoor, omdat afval en reiniging de fysieke openbare ruimte betreft en niet de bodem of de lucht. Daarbij wordt alles wat zich in de bodem bevindt buiten beschouwing gelaten, zoals kabels en leidingen of zaken die in de lucht zijn, zoals luchtvervuiling.

Het inwonersberaad wordt gevraagd om te komen met een analyse en om haalbare aanbevelingen te doen voor de hele gemeente Nijmegen. De adviezen worden gebruikt als basis voor het mogelijk nieuw te ontwikkelen reinigingsbeleid van de gemeente Nijmegen.

Het inwonersberaad bepaalt zelf over welke (deel)onderwerpen zij in gesprek gaan en wat de reikwijdte van hun adviezen wordt.

Kaders & mandaat

Een goed inwonersberaad kent een duidelijk commitment vooraf van de gemeenteraad en het college.

Wat is het mandaat van het inwonersberaad?

Van tevoren moet duidelijk zijn wat er met de opbrengsten van het inwonersberaad wordt gedaan. En onder welke voorwaarden (de kaders) de opbrengsten van het inwonersberaad een vervolg krijgen. Dit leggen we vast in een mandaat van de politiek aan het inwonersberaad.

De vraag wordt door het gemeentebestuur voorgelegd aan het inwonersberaad. Het inwonersberaad gaat dan in een aantal bijeenkomsten aan de slag met deze vraag en schrijft een serie adviezen waarin de vraag wordt beantwoord. Het inwonersberaad eindigt met het opleveren van een rapport (in welke vorm dan ook) waarin de adviezen zijn opgenomen. Het is belangrijk dat het bestuur voor de start van het inwonersberaad besluit dat de adviezen als zwaarwegend worden beschouwd. Dit houdt in dat zowel de gemeenteraad als het college zichzelf committeert aan het overnemen van de adviezen van het inwonersberaad en alleen met zwaarwegende redenen de adviezen niet overneemt en dit dan ook beargumenteert.

Kaders voor het inwonersberaad

Wettelijk gezien kan een inwonersberaad nooit bindend zijn. Voor een succesvolle uitkomst van het inwonersberaad is het van belang dat aan de voorkant wordt vastgesteld wat de kaders voor de adviezen van het inwonersberaad zijn.

Het inwonersberaad kan ervoor kiezen om aanbevelingen te doen die niet (geheel) binnen de kaders passen. Die adviezen kunnen door de raad worden afgewezen.

Het inwonersberaad kan gebruik maken van een tussentijdse toetsing door een panel van ambtelijke experts om te checken of zij aan de kaders voldoen.

Onder welke voorwaarden is de gemeenteraad voornemens om de adviezen van het inwonersberaad over te nemen? Deze kaders worden, tegelijkertijd met de vraagstelling, meegegeven aan het inwonersberaad. Voorbeelden van kaders die in veel burgerberaden worden gebruikt zijn:

- **Uitvoerbaar:** de adviezen moeten praktisch uitvoerbaar zijn. Dit betekent dat de adviezen vallen binnen de gemeentelijke bevoegdheden en technische mogelijkheden.
- **Betaalbaar:** de adviezen moeten financieel haalbaar zijn.
- **Juridisch correct:** de adviezen moeten juridisch verantwoord zijn en moeten voldoen aan de geldende (lokale) wet- en regelgeving.
- **Gedragen:** de adviezen moeten breed draagvlak hebben. Dit betekent dat de adviezen door een meerderheid van het inwonersberaad worden gesteund. Hoe deze meerderheid precies wordt gedefinieerd, bepaalt het inwonersberaad zelf.

Wij adviseren om bovenstaande kaders ook toe te passen voor een inwonersberaad in de gemeente Nijmegen. Samen met de toelichting op de vraag schept dat duidelijkheid voor de inwoners. Het inwonersberaad kan er alsnog voor kiezen om aanbevelingen te doen die niet binnen de kaders passen, maar dan is dat een eigen bewuste keuze van de deelnemers. En dan hebben die adviezen ook een andere status (niet zwaarwegend). Als dit voorkomt, zien we in de praktijk dat een gemeente dan bijvoorbeeld wordt verzocht om bepaalde oplossingsrichtingen verder te onderzoeken.

LET OP: de kaders zijn leidend, maar niet alles bepalend. Het inwonersberaad is vrij om adviezen te schrijven die niet passen binnen boven genoemde kaders. Hierin is het belangrijk om zo min mogelijk te sturen. Deelnemers moeten zich echter bewust zijn van het feit dat het de gemeenteraad vrij staat om adviezen die buiten de kaders vallen niet over te nemen.

Toetsing

De gemeente Nijmegen wil een goed advies ophalen vanuit de samenleving via het inwonersberaad. De deelnemers aan het inwonersberaad willen ook graag een goed advies geven waar wat mee wordt gedaan. Daarom heeft het inwonersberaad de mogelijkheid om tussentijds ideeën en conceptadviezen voor te leggen aan externe experts of ambtelijke specialisten van de gemeente. Bij de toetsing wordt gekeken in hoeverre de conceptadviezen vallen binnen de meegegeven kaders. Denk daarbij aan:

- **Uitvoerbaarheid:** de adviezen zijn uitvoerbaar. Dit betekent dat de adviezen vallen binnen de gemeentelijke bevoegdheden en geen belangrijke wet- en regelgeving overtreden.
- **Financiële haalbaarheid:** de adviezen leiden niet tot een substantiële verhoging van de belastingdruk.

Deze toetsing wordt in ieder geval uitgevoerd een groep ambtenaren binnen het beleidsdomein. Het is daarom belangrijk dat zij tijdens het proces betrokken worden. Daarnaast kunnen externe experts betrokken worden bij de toetsing, zodat de onafhankelijkheid van de toetsing wordt gewaarborgd. Het inwonersberaad zal zelf kiezen over de vorm waarop de toetsing wordt uitgevoerd. Dit kan bijvoorbeeld via een schriftelijke terugkoppeling of mondeling tijdens één van de bijeenkomsten.

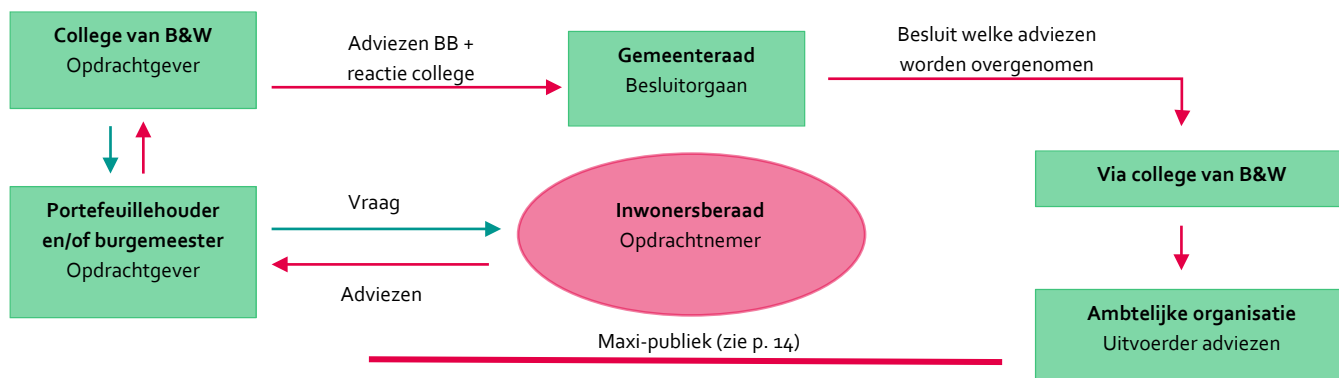
College en gemeenteraad

In de meeste gevallen in Nederland is het College van B&W de directe opdrachtgever van het inwonersberaad. De portefeuillehouder is, al dan niet samen met de burgemeester, het gezicht van de opdrachtgever voor de deelnemers. In veel gevallen is het dan ook de wethouder en/of burgemeester die de vraag aan het inwonersberaad overhandigt aan het begin van de eerste bijeenkomst en ook degene die tijdens de laatste bijeenkomst het adviesrapport in ontvangst neemt.

Het inwonersberaad levert een breed gedragen en goed onderbouwd adviesrapport op. Dit rapport bevat ook een procesverslag waarin wordt uitgelegd hoe het advies tot stand is gekomen. Denk hierbij aan een beschrijving van:

1. De samenstelling en loting van het inwonersberaad;
2. Het programma van de bijeenkomsten;
3. De theoretische- en praktijkexperts die zijn geraadpleegd.

Het college stuurt het integrale adviesrapport van het inwonersberaad naar de gemeenteraad, voorzien van een reactie en advies van het college. Dit wordt besproken in de gemeenteraad. De gemeenteraad beslist uiteindelijk of het advies van het inwonersberaad geheel of gedeeltelijk wordt overgenomen. Dit beslisrecht blijft altijd bij de gemeenteraad liggen als hoogste orgaan binnen het gemeentebestuur. De adviezen die binnen de meegegeven kaders vallen worden conform het meegegeven mandaat door de gemeenteraad als zwaarwegend beschouwd; dit zijn de adviezen die in principe overgenomen worden, en zo niet dan moet dat goed beargumenteerd worden door de gemeenteraad. Hieronder het proces in een overzicht:

Figuur 1. Organogram van het proces

Loting

De groep deelnemers aan het Nijmeegs Inwonersberaad 'Nijmegen schone stad' kan worden samengesteld aan de hand van een gewogen loting. Het doel van een gewogen loting is om een groep (mini-publiek) samen te stellen die een goede afspiegeling vormt van de bevolking van de gemeente Nijmegen (maxi-publiek). Dit betekent dat de groep deelnemers divers is, met verschillende achtergronden en inhoudelijke standpunten ten opzichte van het vraagstuk. Perfecte statistische representativiteit is niet haalbaar, maar het is goed om te streven naar een groep waarin de gemiddelde Nijmegenaar zichzelf kan herkennen.

De meeste gemeenten streven naar een groep van circa 100 deelnemers. Ervaring uit andere inwonersberaden leert dat er gedurende het proces mensen zullen afvallen vanwege andere verplichtingen, ziekte, of afgenomen interesse. Daarom stellen we voor om meer mensen in te loten; namelijk 150 deelnemers.

De groep deelnemers wordt samengesteld door middel van een loting in twee stappen.

Wij stellen voor om minimaal 100 en maximaal 150 inwoners te werven d.m.v. een gewogen loting. We stellen voor om deze loting in 3 stappen uit te voeren:

Stap 1

Publiekscampagne. Voorafgaand aan de loting zetten we een publiekscampagne op. Doel is om alle inwoners vooraf te informeren en te enthousiasmeren voor deelname aan het inwonersberaad. Van belang is dat er brede belangstelling ontstaat en een maximale respons bij stap 2.

Door middel van deze campagne worden zoveel mogelijk mensen geïnformeerd over het belang van het vraagstuk, het instrument inwonersberaad en geënthousiasmeerd om zich aan te melden. Denk hierbij aan het verspreiden van flyers, het ophangen van posters door de gemeente, het plaatsen van berichten op verschillende sociale media platforms. Hierbij kunnen ook gerichte acties ondernomen worden, zoals het inzetten van plaatselijke netwerken om groepen die doorgaans minder snel meedoen met dergelijke participatietrajecten aan te moedigen deel te nemen. Zoals praktisch opgeleiden en jongeren.

Stap 2

Uitnodigen op basis van steekproef. Er wordt een aselechte steekproef uit de BAG (Basisregistratie Adressen en Gebouwen) genomen van 15.000 woonadressen. De brief richt zich op bewoners van 16 jaar en ouder.

Stap 3

Gewogen loting. Op basis van de response op deze lotingscriteria wordt een 2e gewogen loting uitgevoerd. De informatie over de lotingscriteria maakt het mogelijk om ervoor te zorgen dat het inwonersberaad een goede afspiegeling vormt van de inwoners van de gemeente.

Vervolg

Naar aanleiding van de uitnodigingsbrief kunnen inwoners bij interesse zich aanmelden om mee te doen aan de tweede lotingsronde. Via een unieke code komen inwoners terecht bij een vragenlijst. Via de vragenlijst wordt extra informatie opgevraagd bij de deelnemers. Deze vragen vormen de lotingscriteria op basis waarvan de tweede gewogen loting wordt uitgevoerd. Deze lotingscriteria zijn belangrijk om ervoor te zorgen dat de groep een goede afspiegeling vormt van de inwoners van de gemeente Nijmegen en verschillende perspectieven in het inwonersberaad worden vertegenwoordigd. Wij adviseren om voor een inwonersberaad volgende lotingscriteria te gebruiken:

1. Leeftijd – relevant voor de diversiteit van de groep.
2. Gender – relevant voor de diversiteit van de groep.

3. Spreiding over de gemeente (postcodegebied) – relevant voor het onderwerp van het inwonersberaad.
4. Soort woning (hoogbouw/laagbouw) – relevant voor het onderwerp
5. Opleidingsniveau – relevant voor de diversiteit van de groep

Bovenstaande lotingscriteria (of een variant daarop) zijn ook gebruikt in de burgerberaden van bijvoorbeeld de gemeenten Amsterdam, Heemstede en Zoetermeer. Daarnaast zijn deze lotingscriteria geen bijzondere persoonsgegevens (zoals migratieachtergrond en inkomen) en zijn niet in strijd met AVG-wetgeving.

Organisatie & uitvoering van het inwonersberaad

Volgens de uitgangspunten van een goed inwonersberaad is het belangrijk om de organisatie en uitvoering van het inwonersberaad als gemeente uit handen te geven aan een onafhankelijk procesbegeleider. Bureau Moventem neemt deze rol op zich. Moventem heeft ervaring met het begeleiden van diverse inwonersberaden en draagt zorg voor de invulling van de uitgangspunten.

Hieronder is een aantal aspecten van de organisatie en uitvoering verder uitgewerkt. Deze uitwerking betreft een aantal suggesties en adviezen, maar is niet in beton gegoten. De organisatie en uitvoering van een Nijmeegs Inwonersberaad 'Nijmegen schone stad' wordt uitgewerkt in een gedetailleerd plan van aanpak.

Bijeenkomsten & programma op hoofdlijnen

Ervaring leert dat een inwonersberaad zo'n 5 bijeenkomsten nodig heeft om tot goed beargumenteerde adviezen te kunnen komen. We adviseren om de bijeenkomsten op doordeweekse avonden (duur ±4 uur) en vrijdagen/ zaterdag (duur ±6 uur) te organiseren. Daarbij is het van belang dat er minimaal 3 tot 4 weken tussen elke bijeenkomst wordt gepland. Dit betekent dat de uitvoeringsfase van een inwonersberaad een doorlooptijd heeft van 5 maanden.

Als er in het geval van de gemeente Nijmegen voor wordt gekozen om voorafgaand aan het inwonersberaad een aantal werkateliers met ondernemers en producenten te organiseren, zodat de opbrengst daarvan als input aan het inwonersberaad kan worden meegegeven, dan dient hiermee rekening te worden gehouden in de totale planning.

Het programma wordt per bijeenkomst verder uitgewerkt. Daarbij is het van belang dat er genoeg ruimte is om de opzet van elke bijeenkomst, indien nodig, aan te passen op verzoek van deelnemers. Zij zijn immers eigenaar van het proces. De bijeenkomsten zijn opgebouwd in drie hoofdfases: informeren en leren, delibereren, adviseren. De opzet van de bijeenkomsten kan er op hoofdlijnen als volgt uit zien:

Bijeenkomst 1 <i>Fase informeren & leren</i>	• Installatie van het beraad • Kennismaken met elkaar en het vraagstuk
Bijeenkomst 2 <i>Fase informeren & leren</i>	• Informatiefase • Excursies in de gemeente • Selecteren van thema's en theoretische en praktijkexperts
Bijeenkomst 3 <i>Fase informeren & leren</i>	• Informatiefase • Dag met theoretische en praktijkexperts • Expertise vergaren
Bijeenkomst 4 <i>Fase Overleggen</i>	• Ideeën uitwisselen met elkaar • Eerste aanzet adviezen
Adviezen worden getoetst op meegegeven kaders	
Bijeenkomst 5 <i>Fase Overleggen</i>	• Adviezen definitief maken • Oordeelsvorming

	• Stemmen en besluitvorming
Bijeenkomst 6 (optioneel) <i>Nader in te vullen</i>	

Hulpmiddelen voor deelnemers

Uit ervaring in andere gemeenten blijkt dat tijdens het proces vaak nog deelnemers afvallen. Om dit te voorkomen is het belangrijk om het inwonersberaad zo inclusief mogelijk te organiseren. Dit kan de gemeente bereiken door zoveel mogelijk drempels tot deelname te verlagen. De gemeente kan bij een mogelijk inwonersberaad denken aan de volgende vergoedingen en hulpmiddelen. Elke gemeente maakt hierin zelf afwegingen wat al dan niet wordt aangeboden.

Vergoeding

Deelnemers kunnen een vrijwilligersvergoeding krijgen voor hun deelname aan het inwonersberaad. Met name om hen te compenseren voor de tijdsinvestering die het inwonersberaad van hen vraagt. Deze vergoeding kan rechtstreeks worden uitbetaald. Een gemiddelde vergoeding voor deelname aan een inwonersberaad is ongeveer €75 per bijeenkomst. Het is belangrijk om rekening te houden met de maximale hoogte van een vrijwilligersvergoeding die maandelijks mag worden ontvangen, zonder verdere belastingtechnische gevolgen te hebben.

Reiskostenvergoeding

Toekenning van een tegemoetkoming in de reiskosten van 7 euro per reisdag (ongeacht het gekozen vervoermiddel).

Kinderopvang

Om het inwonersberaad ook voor ouders toegankelijk te maken, kan kinderopvang worden aangeboden. Hierbij kan de gemeente kiezen om een vergoeding aan te bieden voor kinderopvang of om kinderopvang op locatie te regelen. Op deze manier wordt kinderopvang toegankelijk gemaakt voor elke ouder. Ook voor diegenen die normaal geen gebruik maken van kinderopvang. We kennen een tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang van 7 euro per uur.

Taal en tolken

Een belangrijk uitgangspunt van een inwonersberaad is toegankelijkheid voor iedereen. Dit betekent dat iedereen de communicatiemiddelen moet kunnen lezen. Denk hierbij aan B1 taalgebruik en communicatie met visuele elementen. Daarnaast kan de gemeente ervoor kiezen om tolken aan te bieden tijdens de bijeenkomsten. Deze tolken zorgen voor een simultane vertaling van het gesprek en kunnen in meerdere talen worden aangeboden. Afhankelijk van de behoefte bij deelnemers.

Locatie en catering

De kwaliteit, toegankelijkheid en uitstraling van de locatie en catering is zeer belangrijk voor het creëren van een fijne sfeer. Denk hierbij aan een locatie die rolstoeltoegankelijk is, zich leent voor een samenkomst van grote groepen en waarbij er genoeg ruimte is om te werken in kleinere groepen. Voor de catering is het belangrijk dat er rekening wordt gehouden met verschillende dieetwensen en gebruiken.

Overige hulpmiddelen

Deelnemers worden daarnaast bij aanmelding gevraagd wat ze verder nog nodig hebben om deel te nemen. Denk hierbij aan fysieke of mentale hulpmiddelen. Denk aan kolfruimtes en een bid- of stilte ruimte.

Communicatie

Communicatie rondom het inwonersberaad speelt vooraf, tijdens en na het inwonersberaad een belangrijke rol. We adviseren om in ieder geval met de volgende drie doelgroepen te communiceren:

1. **De deelnemers (mini-publiek).** Deelnemers moeten tijdens het proces goed op te hoogte worden gehouden. Dit kan via verschillende communicatiekanalen, zoals e-mail, telefoon en online omgeving

waar relevante documenten worden gedeeld en gearchiveerd. We adviseren om deelnemers voor elke bijeenkomst te informeren over praktische zaken en om hen na elke bijeenkomst een terugkoppeling te sturen met daarbij de opbrengsten van de bijeenkomst.

2. **De Nijmeegse samenleving (maxi-publiek).** We adviseren om inwoners van de gemeente Nijmegen die niet deelnemen aan het inwonersberaad voor, tijdens en na de bijeenkomsten op de hoogte te houden van het proces doormiddel van een brede communicatiecampagne. Voor en na de bijeenkomsten kan het maxi-publiek ook actief betrokken worden bij het inwonersberaad. Bijvoorbeeld door de Nijmeegse samenleving online om input te vragen voor mogelijke excursies. Wat zijn goede plekken binnen de gemeente die het inwonersberaad kan bezoeken? We adviseren om het maxi-publiek niet tijdens de bijeenkomsten actief te betrekken. Tenzij het inwonersberaad dit zelf wil. Tijdens de bijeenkomsten bepaalt het inwonersberaad namelijk zelf wat ze inhoudelijk wel en niet willen delen met de rest van de gemeente Nijmegen.
3. **De gemeentelijke organisatie en politiek.** Het is raadzaam om de gemeentelijke organisatie goed betrokken te houden bij het inwonersberaad. Hiermee bedoelen geen inhoud, maar wel betrokkenheid over het proces. Uiteindelijk zal de uitvoering van de adviezen namelijk terecht komen bij de gemeentelijke organisatie. Denk hierbij ook aan het regelmatig informeren van de gemeenteraad over de voortgang voor, tijdens en na het inwonersberaad (bijvoorbeeld middels raadsinformatiebrieven).

Als de gemeente Nijmegen ervoor kiest om een inwonersberaad uit te voeren, is het raadzaam om per doelgroep een communicatieaanpak uit te werken met aandacht voor de verschillende fases.

Onafhankelijke procesbegeleiding

Eén van de uitgangspunten van een goed inwonersberaad is onafhankelijke procesbegeleiding. Deze procesbegeleider is verantwoordelijk voor het ontwerpen van het proces, het vormgeven van het programma voor elke bijeenkomst en de communicatie met de deelnemers. Daarnaast kan deze procesbegeleider de rollen van dagvoorzitter en gespreksbegeleiding vervullen. De dagvoorzitter is het gezicht van het beraad en begeleidt de deelnemers tijdens de bijeenkomsten. De gespreksbegeleiders (8-10 per bijeenkomst, bij 100 deelnemers) begeleiden de gesprekken die plaatsvinden in kleinere werkvormen. Zij zorgen er voordat een gelijkwaardig gesprek plaatsvindt, waarbij elke stem wordt gehoord.

Klachtafhandeling

Indien deelnemers een klacht hebben over de organisatie of als een deelnemer iets vervelends meemaakt, dan kunnen zij terecht bij de gemeentelijke klachtafhandeling.

Onderzoek & evaluatie

Het Nijmeegse inwonersberaad 'Nijmegen schone stad' wordt het eerste inwonersberaad dat de gemeente Nijmegen mogelijk gaat uitvoeren. Daarnaast vindt de gemeente het van belang om te leren van participatie. Hier wordt nog een nadere invulling aan gegeven.

Wat gebeurt er na de laatste bijeenkomst?

Na de laatste bijeenkomst worden alle adviezen van het inwonersberaad gebundeld in een integraal adviesrapport. Hoe het adviesrapport precies door het college en de gemeenteraad wordt besproken, staat verder uitgelegd op pagina 11 onder het kopje 'College en Gemeenteraad'.

Verder is het belangrijk dat deelnemers en de rest van de gemeente Nijmegen tot ongeveer een jaar na de laatste bijeenkomst van het inwonersberaad, actief op de hoogte worden gehouden van het vervolg en de uitvoering van de adviezen. En eventueel hierbij worden betrokken.

Hieronder in figuur 2 een totaaloverzicht van het proces op hoofdlijnen. Van de voorbereiding tot de uitvoering en opvolging.

Figuur 2. Overzicht van het proces op hoofdlijnen

Planning

Onderstaande tabel is een indicatieve planning. Hierbij gaan we ervan uit dat de bijeenkomsten in het najaar van 2025 plaatsvinden. Uiteraard is deze planning flexibel en wordt deze aangepast waar nodig.

<i>Wat</i>	<i>Wanneer</i>
Communicatie, regelen locaties, etc	april tot juli 2025
Raadsbesluit inwonersberaad	2 juli 2025
Start werving en responstijd voor inwoners	3 juli 2025
Tweede loting en nabellen ingelote deelnemers	tot medio augustus
Zomerreces	
Bevestigingsmail en programma naar deelnemers	medio augustus
Bijeenkomst I	eind augustus 2025
Bijeenkomst II	eind september 2025
Bijeenkomst III	eind oktober 2025
Bijeenkomst IV	derde week november
Bijeenkomst V	medio december
Aanbieding	januari 2026

Begroting

Hieronder een indicatieve begroting voor het Nijmeegs inwonersberaad 'Nijmegen schone stad'. De begroting is uitgesplitst naar externe en interne kosten. Per kostensoort is hieronder verder toegelicht welke kostenposten hier precies onder vallen.

Externe kosten

Externe inhuur onafhankelijke procesbegeleiding

De inhuur van een onafhankelijke procesbegeleider kost ca. **€120.000**. De onafhankelijke procesbegeleider is verantwoordelijk voor de volgende zaken:

- Advies over loting en selectie;
- Deelnemerscommunicatie;
- Dagvoorzitterschap;
- Gespreksbegeleiding;
- Het ontwerp van de bijeenkomsten;
- De logistieke organisatie van de bijeenkomsten in samenwerking met de gemeente;
- De bijeenkomsten van A tot Z in goede banen leiden;
- Het verwerken van de opbrengsten na elke bijeenkomst.

Ad hoc inzet externe experts

Het inwonersberaad kiest tijdens de fase informeren & leren welke theoretische en praktijkexperts zij willen uitnodigen en willen spreken tijdens één of meerdere bijeenkomsten. We adviseren om elke expert een (symbolische) eenmalige vergoeding aan te bieden van ca. **€150** voor hun inzet en tijd. Uitgaande van een gemiddeld aantal experts van ca. 8 bij vergelijkbare burgerberaden, komen de totale kosten uit op ca. **€1.200**.

Sommige experts hanteren een ander tarief, omdat zij inmiddels meewerken aan meerdere burgerberaden. In dat geval kunnen de kosten hoger uitvallen.

Kosten uitbetaling vergoeding aan deelnemers

Deze kostenpost is sterk afhankelijk van het aantal deelnemers, het aantal bijeenkomsten en de hoogte van de vergoeding per bijeenkomst. Wij adviseren om uit te gaan van een vergoeding van €75 per bijeenkomst, 5 bijeenkomsten en 100 deelnemers. Dit betekent dat de totale kosten voor deze post uitkomen op ca. **€45.000**. Dit bedrag kan lager uitvallen door uitval van deelnemers tijdens de bijeenkomsten.

Kosten huur locatie en catering

De kosten voor de huur van een locatie zijn moeilijk van tevoren in te schatten. We adviseren om uit te gaan van één externe locatie, geschikt voor 100 deelnemers incl. techniek, geluidsversterking en ruimtes om in kleinere groepen uiteen te gaan. Afhankelijk van de locatie kunnen deze kosten geschat worden op ca. **€2.500-€3.000** per bijeenkomst.

Voor goede catering adviseren wij om uit te gaan van minimaal €30 per deelnemer per bijeenkomst. Uitgaande van 100 deelnemers en 6 bijeenkomsten, komen de totale kosten voor catering uit op ca. **€18.000**.

Inschatting interne (ambtelijke) uren

Ambtelijke inzet verschilt ontzettend per gemeente. Dit is afhankelijk van hoe je het werk verdeelt tussen gemeente en externe inhuur, hoe de gemeentelijke organisatie is georganiseerd, en welke keuzes er worden gemaakt in het procesontwerp van het inwonersberaad. Gemiddeld genomen zien we dat het gemeentelijke projectteam minstens bestaat uit 1 projectleider, 1 projectondersteuner, 1 communicatiemedewerker, en 1 participatiemedewerker die allemaal ongeveer 1,5 dag in de week bezig zijn met de uitvoering van het inwonersberaad. Hierbij zit er met name een piek in werkdruk tijdens de uitvoerende fase. Hieronder een grove inschatting van het aantal uur voor een aantal werkzaamheden die bij het gemeentelijke projectteam kunnen liggen. Daarnaast vergen de vervolgstappen, na uitvoering van het beraad, de nodige inzet vanuit de ambtenaren. Zo moet een raadsvoorstel met de aangenomen adviezen worden voorbereid, moet gereflecteerd worden op de adviezen en moet gemonitord worden hoe de adviezen worden uitgevoerd.

Post	Omschrijving	Inschatting uren
Selectie en afsluiten contracten locatie	• Vaststellen randvoorwaarden voor een geschikte locatie • In kaart brengen van verschillende opties • Locatiebezoeken • Selecteren locatie • Afsluiten contracten	±40 uur
Communicatie met gemeentelijke organisatie en politiek	• Gemeentelijke organisatie betrekken bij het proces en op de hoogte houden van voortgang • Gemeenteraad & college betrekken bij het proces en op de hoogte houden van voortgang	±80 uur
Communicatie met de Nijmeegse samenleving (maxi-publiek)	• Schrijven communicatieplan • Opzetten publiekscampagne voor de bijeenkomsten • Evt. gerichte wervingscampagne in bepaalde wijken/ delen van de stad	±140 uur

	• Communicatie tijdens de bijeenkomsten • Communicatie na de bijeenkomsten	
Uitvoering vergoedingen deelnemers	• Verzamelen en organiseren betalingsgegevens van deelnemers • Opzetten uitbetalingsproces • Uitbetalingen van vergoedingen uitvoeren (bijv. na elke bijeenkomst/ elke 2 bijeenkomsten) • Voorkomende vragen over vergoeding en declaraties van deelnemers beantwoorden	±60 uur
Uitvoering loting	• Opstelling lotingsaanpak • Inrichten aanmeldplatform • Uitvoering loting stap 1 (aselecte steekproef; opstellen en verzenden uitnodigingsbrief) • Uitvoering loting stap 2 (samenstellen definitieve deelnemersgroep) • Deelnemers laten weten of ze zijn ingeloot of uitgeloot	±70 uur

Totale kosten

Afhankelijk van het aantal bijeenkomsten en te maken keuzes in bijvoorbeeld de hoogte van de vergoeding en hulpmiddelen waarvan deelnemers gebruik kunnen maken, zijn de totale indicatieve kosten voor de voorbereiding en uitvoering van de bijeenkomsten ca. **€250.000 tot €310.000.**

